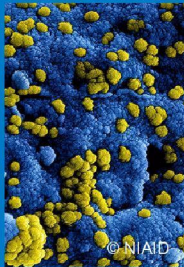

Jeugdautoriteit
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Derde corona-quickscan jeugdhulpaanbieders

*Rapportage
2 september 2020*

Opzet quickscan

Inhoud

1. Opzet quickscan	2
2. Algemene stand van zaken	4
3. Knelpunten	5
3. Financiële stand van zaken	7
4. Compensatie gemeenten	8
5. Overige zaken	9
Bijlage – Vragenlijst	11

Doel en reikwijdte

Vanuit haar taak om de continuïteit van cruciale jeugdhulp te bewaken, heeft de Jeugdautoriteit dit onderzoek uitgevoerd. Het doel was om, in navolging van een eerste inventarisatie¹ in maart en een tweede in april, een nieuw sectorbeeld te krijgen van de gevolgen van de coronacrisis voor het aanbod van cruciale jeugdhulp in Nederland. Daarnaast was het de bedoeling om in kaart te brengen welke acute knelpunten er zijn en of er wellicht op plaatsen een discontinuïteit dreigt in het aanbod, zodat hier tijdig door Rijk, gemeenten en aanbieders op kan worden geacteerd.

Het onderzoek is een quickscan en betreft een momentopname. De crisissituatie verandert snel en mogelijk geldt dat ook voor de actualiteitswaarde van dit onderzoek.

Het onderzoek is gehouden onder de aanbieders van cruciale jeugdhulp. Dit zijn veelal de grote instellingen in Nederland.

1) <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2020/04/02/corona-quickscan-jeugdhulpaanbieders>
2) <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2020/06/03/tweede-corona-quickscan-jeugdhulpaanbieders>

Aanpak

- Onderzoek vond plaats van 15 t/m 25 mei.
- 89 Instellingen met cruciale jeugdhulp benaderd (Bestuur/Directie).
- 56 Bruikbare antwoordlijsten ontvangen, hetgeen neerkomt op een respons van 63% (in maart was respons 71%).
- Vragenlijst is vooraf afgestemd met vertegenwoordigers van VWS, VNG, BGZJ, NZa en IGJ.
- 20 Vragen, deels open, deels meerkeuze en mogelijkheid voor toelichting.
- Sommige vragen zijn nieuw, sommige zijn dezelfde als in maart. Bij vragen die dezelfde zijn is telkens de score van maart in oranje weergegeven en de score van mei in blauw.

Vervolg

- De Jeugdautoriteit deelt de uitkomsten van dit onderzoek met de respondenten en haar overige stakeholders, waaronder VWS, JenV, IGJ, BGZJ en VNG.
- De Jeugdautoriteit neemt contact op met een aantal instellingen waar relatief hoge risico's zijn, om te kijken of enigerlei vorm van ondersteuning nodig is.
- In het najaar zal mogelijk een vervolgonderzoek plaatsvinden, of zoveel eerder als op basis van de omstandigheden nodig wordt geacht.

Uitvoering

Het onderzoek is uitgevoerd in samenwerking met de financieel adviseurs van de Jeugdautoriteit. Veel dank gaat uit naar alle respondenten, die naast de crisiswerkzaamheden de tijd hebben genomen om de vragenlijst te beantwoorden.

Voor nadere info:

info@jeugdautoriteit.nl (10/12e) (19/12e) (10/2020/12e)

Algemene stand van zaken – Totaalbeeld

Situatie iets meer onder controle

Eind mei 2020 lijken de meeste aanbieders de gevolgen van de coronacrisis beter onder controle te hebben dan direct na de uitbraak in maart. In maart was de regeling tussen Rijk en VNG bij de meesten nog niet bekend. Bovendien zaten instellingen nog midden in de omslag naar de nieuwe werkwijze. Er was groot gebrek aan Persoonlijke Beschermingsmiddelen (PBM) en men was nog aan het omschakelen naar zorg op afstand. Inmiddels is er meer duidelijkheid, is zorg op afstand breed georganiseerd en ontstaat er hier en daar wat lucht door de versoepeling van maatregelen (opstarten scholen, e.d.). Tegelijkertijd zijn er ook nog veel zorgen en knelpunten. Het feit dat het beter gaat, wil niet zeggen dat het goed (genoeg) gaat. Bovendien is het beeld niet éénduidig. Sommige instellingen hebben minder financiële buffers of meer uitval van zorg, dan andere. Momenteel heeft 38% van de respondenten een zorguitval tussen 10% en 30% en 13% heeft zelfs een uitval van meer dan 30%.

Mee- en tegenvallers

Terugkijkend op de afgelopen maanden hebben de bestuurders veel bewondering voor het aanpassingsvermogen, de doorzettingskracht en de creativiteit van hun medewerkers. Verder is het aantal ziektegevallen onder zowel personeel als medewerkers meegevallen. Het thuiswerken en organiseren van zorg op afstand is volgens veel respondenten beter gegaan dan vooraf gedacht. Daarnaast zijn er ook tegenvallers. De beschikbaarheid van PBM kwam te laat op gang. De crisis gaat lang duren en dat eist zijn tol van medewerkers. Uitputting en stress nemen toe. Voorts valt het veel aanbieders tegen hoe de ondersteuningsmaatregelen vanuit de gemeenten georganiseerd worden.

Knelpunten in de uitvoering

De respondenten zijn gevraagd naar hun grootste knelpunten. Het meest genoemd is de complexiteit in de uitvoering als gevolg van alle coronamaatregelen. Veel instellingen maken zich grote zorgen over de afname van doorverwijzingen en nieuwe instroom. De nieuwe werkwijze betekent dat soms capaciteit afneemt als gevolg van 1,5m maatregelen. Daarnaast heeft behandelen op afstand beperkingen: veel kan wel, maar sommige behandelingen kunnen niet of gaan gepaard met kwaliteitsverlies. Ook het "terug naar normaal" wordt door verschillenden genoemd als een lastige opgave om goed te organiseren. Wederom is hier veelvuldig de afwikkeling van de steunmaatregelen door gemeenten genoemd. In maart waren er veel personele problemen en zorgen om aanbestedingen. Bij de uitvraag in mei lijken deze kwesties gemiddeld genomen minder prangend te zijn.

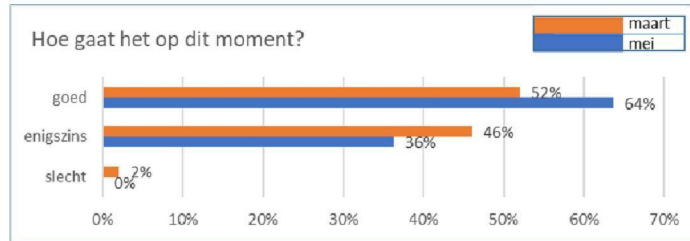
Financiële knelpunten

Veel instellingen besparen op reis- en vervoerskosten. Daar tegenover staat dat in veel gevallen extra kosten worden gemaakt. Het gaat dan met name om PBM, schoonmaak, herinrichting van gebouwen en kosten voor thuiswerken en datagebruik. De liquiditeitspositie van de instellingen lijkt beter te zijn dan in maart, al is nog niet iedereen uit de gevarezone.

Samenwerking gemeenten

De ervaring over de samenwerking met gemeenten bij de afhandeling van de steunmaatregelen is wisselend. Sommige gemeenten hebben korte lijnen, waardoor zorgaanbieders positief zijn over hoe het gaat. Anderen zijn ontevreden over het gebrek aan uniformiteit in de afhandeling tussen gemeenten, maar ook tussen sectoren. Ongeveer 1/3 van de instellingen ervaart hierbij een omvangrijke toename van administratieve lasten.

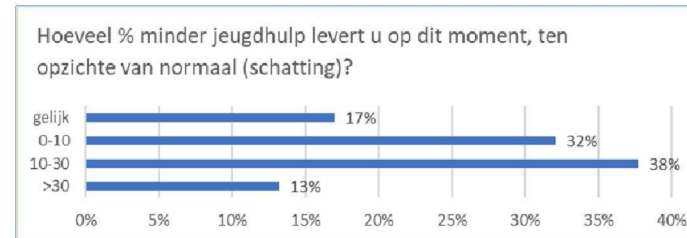
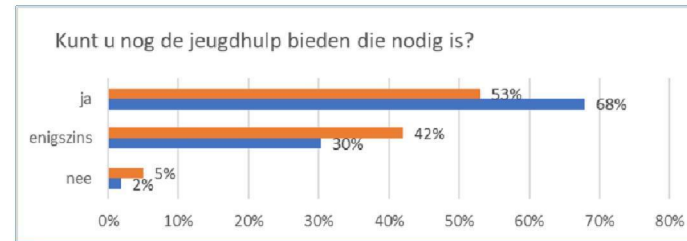
Algemene stand van zaken – Hoe gaat het?

In algemene zin is men positiever over hoe het momenteel gaat, dan in maart. Hierbij dient te worden opgemerkt dat in maart circa 80% van de respondenten de vragenlijst heeft ingevuld op het moment dat de afspraken tussen Rijk en VNG over financiële compensatie nog niet bekend waren. Tegelijkertijd heeft momenteel nog altijd 36% de vraag niet met "goed" kunnen beantwoorden.

Men is beter in staat om de hulp te bieden die nodig is, maar ook hier is het nog zeker niet optimaal. De hoeveelheid hulp die minder geleverd wordt dan normaal, verschilt behoorlijk tussen de instellingen. Bij veel instellingen is de afname substantieel.

In het onderzoek is tevens gevraagd voor welke soorten jeugdhulp momenteel minder zorg geleverd wordt dan normaal. De antwoorden geven een divers beeld. Veel genoemd zijn vormen van: ambulante begeleiding/behandeling, dagbehandeling, groepsbehandeling en logeren.

Verschillende aanbieders benadrukken dat heel veel jeugdhulp ook wél gewoon is doorgegaan of weer wordt opgestart, al dan niet in aangepaste vorm.

Knelpunten, mee- en tegenvallers (open vragen)

Respondenten konden meerdere items noemen. De items die minstens twee keer zijn genoemd zijn weergegeven.

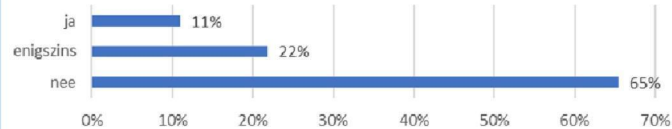
Wat zijn uw grootste knelpunten vanaf 15 mei?	keer genoemd
complexiteit in uitvoering	15
minder doorverwijzingen/aanmeldingen	13
afwikkeling gemeenten	10
beperkte capaciteit door 1,5m	8
beperkingen van zorg op afstand	7
uitbreiding versoepeling/ terug naar normaal	7
toenemende werkdruk/ stress	5
onstane wachtlijst wegwerken	3
PBM beperkt beschikbaar	3
ingrepen in het gebouw/werkomgeving	3
problematiek zal zwaarder worden	3
hoe zicht op veiligheid behouden	2
jaarwerk/jaarplan loopt vertraging op	2
vertraagde uitstroom door stop bij vervolgvoorziening	2
zorgrichtlijnen vs onderwijsrichtlijnen	2

Wat is tegengevallen sinds het begin van de crisis?	keer genoemd
crisis duurt lang/uitputting/stress medewerkers	13
traagheid en samenwerking gemeenten/geen uniforme uitwerking	11
facilitering/beschikbaarheid PBM	9
pionieren, zelf wiel uitvinden	5
daling nieuwe aanmeldingen/instroom	4
annulering behandelingen/afname capaciteit/niet alles kan digitaal	3
terug naar normaal blijkt lastig	3
spanning in gezinnen/lijdensdruk cliënten	2
hectic/focus op lange termijn verdwijnt	2

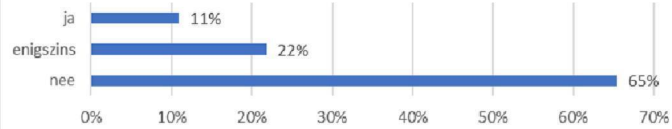
Wat is meegevalen sinds het begin van de crisis?	keer genoemd
aanpassingsvermogen/flexibiliteit/creativiteit personeel/organisatie	25
aantal zieke cliënten en medewerkers	19
thuis/op afstand werken	12
weinig omzetverlies/uitbreiding	6
flexibiliteit cliënten en ouders	6
samenwerking Rijk, VNG, gemeenten	4
ketensamenwerking	4

Knelpunten (meerkeuze)

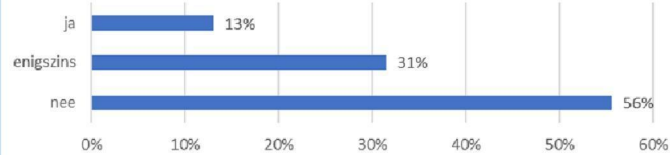
Hebt u momenteel last van een groot ziekteverzuim veroorzaakt door de crisis?

Hebt u momenteel last van hoge kosten wegens PNIL veroorzaakt door de crisis?

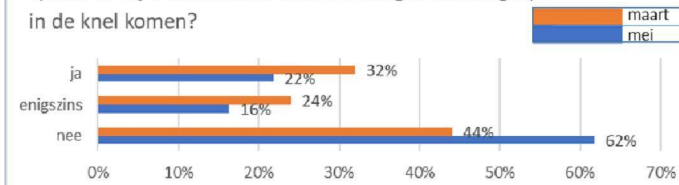
Zijn er andere personele knelpunten?

In maart bleek dat veel knelpunten in de personele sfeer lagen. Vandaar dat daar nu specifiek naar is gevraagd. Inmiddels blijken bij de meeste instellingen de personele problemen beperkt te zijn.

Bij de vorige uitvraag vreesden veel instellingen in de knel te komen met aanbestedingen die op komst waren. Inmiddels zijn veel aanbestedingen uitgesteld en is het probleem kleiner geworden. In een aantal gevallen (22%) is men er nog wel ongerust over.

Spelen er bij u momenteel aanbestedingen die mogelijk in de knel komen?

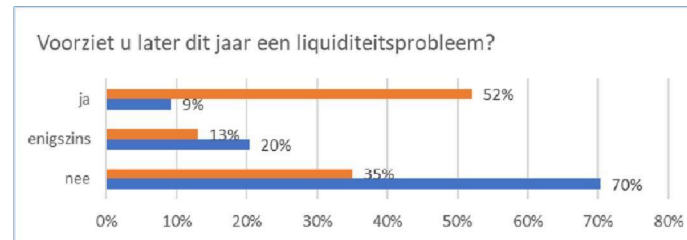
Financiële stand van zaken

Respondenten konden meerdere items noemen. De items die minstens twee keer zijn genoemd zijn weergegeven.

Welke andere extra kostenposten hebt u momenteel door de crisis?	keer genoemd
PBM	29
ondersteunen thuiswerken	28
herinrichting werkruimtes	24
schoonmaak/hygiëne	18
datagebruik	10
P&O en extra personeel	7
communicatie	4
stuwmeer verlof	3
vervoerskosten doorbetalen	2
extra training	2
faciliteren bezoek	2

Welke eventuele kosten vallen momenteel lager uit als gevolg van de crisis?

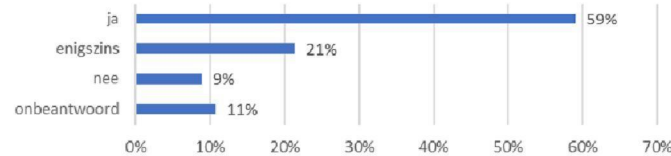
Reiskosten en dienstreizen werden 30 keer genoemd. Andere besparingen werden nauwelijks genoemd. Lagere personeelskosten en minder huur van vergaderzalen zijn elk 2 keer genoemd.

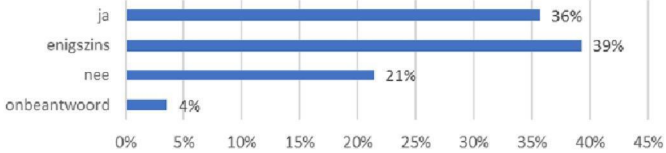
De verwachtingen ten aanzien van eventuele liquiditeitsproblemen zijn aanmerkelijk verbeterd. Zoals eerder aangegeven, was in maart bij 80% van de respondenten de regeling tussen Rijk en VNG nog niet bekend. Ondanks de verbetering, is er een klein deel van de aanbieders dat weldegelijk twijfels heeft, of onzeker is over zijn financiële toekomst.

Compensatie via gemeenten

Bent u inhoudelijk tevreden met de afspraken tussen VNG en Rijk over de crisisondersteuning?

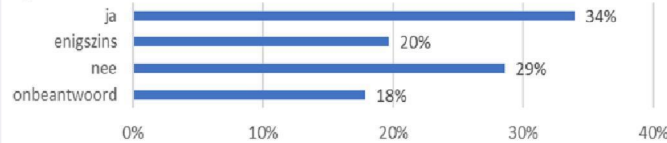

Bent u tevreden over de wijze waarop regio's en gemeenten momenteel invulling geven aan de afspraken?

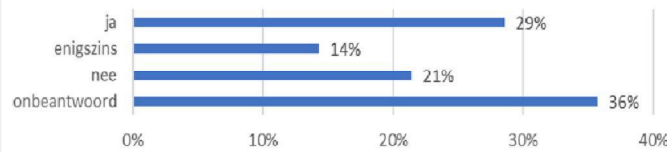

Een relatief groot aantal aanbieders heeft de vragen niet beantwoord. Dit was met name het geval bij de vragen over de administratieve lasten (18% en 36%). Als toelichting gaven zij daarbij veelal aan dat de vraag niet van toepassing was of dat de vraag op dit moment nog niet beantwoord kon worden, omdat de desbetreffende gemeenten of regio's de wijze van afhandeling nog niet bekend hadden gemaakt. Derhalve kon dus ook geen oordeel gegeven worden over de mate van bijkomende administratieve lasten.

Leidt de afhandeling van de afspraken over de continuïteit van financiering tussen uw instelling en de regio's/gemeenten tot grote extra administratieve lasten?

Leidt de afhandeling van de afspraken over meerkosten tussen uw instelling en de regio's/gemeenten tot grote extra administratieve lasten?

In algemene zin valt op dat de reacties behoorlijk verdeeld zijn. Sommigen zijn zeer positief over de invulling en de samenwerking met gemeenten. Anderen juist niet.

Onvrede is er vooral bij grotere aanbieders die voor meerdere gemeenten/regio's werken en overal een andere invulling ervaren. Ook is het lastig voor aanbieders die in meerdere sectoren werken, om alle kosten ("een doos mondkapjes") te verbijzonderen naar Jeugdwet, WLZ, ZVW, etc.

Overige zaken – (Zijn er nog zaken die u ons verder mee wilt geven?)

Opmerkingen over gewenste uitwerking voor LTA

De VNG dient nog invulling te geven aan de compensatie voor landelijk gecontracteerde aanbieders. Er is immers geen budget vastgesteld per aanbieder en de vraag is welke gemeente de continuïteitsbijdrage voldoet.

We hebben zorgen over compensatie uitblijven LTA-omzet. Dit is aangekaart bij onze contactpersoon VNG.

Hoewel wij erkentelijk zijn dat er een maatregel is, is die wat ons betreft onvoldoende. Het is te vrijblijvend voor gemeenten, we hebben onvoldoende garantie, de uitwerking op verantwoording moet landelijk. Het LTA is niet specifiek geregeld. Onze tijd gaat op aan het regelen van afspraken, soms per gemeente, in een administratieve onzekerheid over de afwikkeling. De afspraak ziet op 3 maanden, dat is onvoldoende. Het is zeker dat net als bij de ziekenhuizen de gevolgen van corona het hele jaar aan de orde zullen zijn. Wij achten een afspraak voor het hele jaar reëel, effectief en efficiënt en noodzakelijk.

We missen nog steeds een uitwerking voor het LTA. Die is eerder toegezegd, maar nog steeds niet gepubliceerd. Voor ons (en een aantal anderen) is dat een substantieel bedrag aan omzet en we gaan de liquiditeit missen. We benaderen de VNG rechtstreeks.

Opmerkingen over gewenste eenduidigheid in uitwerking steunmaatregelen

Het verdient sterke aanbeveling dat gemeenten een gelijke lijn trekken in het omgaan met de financiële gevolgen van de coronacrisis.

Het zou fijn zijn als alle regio's binnen de landelijke afspraken ook eenduidige afspraken maken over de afhandeling van die afspraken.

Om administratieve lasten te voorkomen is het van belang dat er – over alle financieringsstromen heen – uniforme regelingen komen voor de continuïteitsbijdragen en de vergoeding van meerkosten.

We pleiten voor een uniforme landelijke regeling voor de verantwoording van meerkosten en opbrengstenderving, regalarm.

Zorg voor eenduidigheid in de administratieve afhandeling. De ggz heeft met vele financiers van doen.

Keep it simple in afrekening en verantwoording.

Dat de onzekerheid van hoe de VNG uitgangspunten worden toegepast in onze regio kent een lange doorlooptijd en heeft voor ons met de hoge productie afname grote financiële gevolgen en ook t.a.v. continuïteit.

Alhoewel we inhoudelijk blij zijn met de gepubliceerde steunmaatregelen van de gemeenten (VNG) worden we nu wel geconfronteerd met een exponentiele toename van de administratieve lasten doordat we veelal met iedere gemeente afzonderlijk tot het concretiseren van de raamafspraken moeten komen. Dat geeft veel gedoe en is erg stroperig met een aanhoudende onzekerheid tot gevolg. De geest is door de VNG uit de fles geholpen en die krijgen we er niet zo maar weer in.

Opmerkingen over gewenste continuïtering van maatregelen na 1 juni

Er is geen duidelijkheid over een vorm van compensatie ná 1 juni.

Graag een continuïtering van de afspraken na 1 juni. Een duidelijke richtlijn hoe om te gaan met meerkosten. Één landelijk beleid m.b.t. hoe om te gaan met omzetderving (voorkeur voor een landelijk loket) en als dat niet haalbaar is dan geen grote verscheidenheid aan interpretatie van de landelijke afspraken door gemeenten (inhoudelijk en mbt momenten van "afrekening").

Voor de periode 15 maart tot 1 juni is de compensatie van aanbieders is helder. Over compensatie na 1 juni is nog niets bekend. Gezien de verwachting dat het niet reëel is volledig terug te gaan naar 100%, brengt dit een grote onzekerheid voor aanbieders met zich mee.

Verder is continuïtering van de steunmaatregelen voor de periode tot 1/9 nodig. Het is niet/ nauwelijks mogelijk om de productie in coronatijd op het financieel vereiste niveau te krijgen. Als de steunmaatregelen wegvallen op 1 juni moeten we de medewerkers overvragen, met risico van oplopend verloop/ verzuim, om een financieel debacle (want het verlies loopt dan snel op) te voorkomen.

Overige zaken – (Zijn er nog zaken die u ons verder mee wilt geven?)

Opmerkingen over het onderzoek

De vragenrondes van diverse overheden rond de coronacrisis vragen ook tijd van instellingen om antwoorden te geven.

Fijn om tzt terug te horen wat andere aanbieders hebben ingevuld en wat er bereikt is met de enquête (wat heeft het opgeleverd voor de aanbieders)

Waarom deze vragenlijst ook naast de vragenlijst die wij hebben gekregen rondom de continuïteitsvraag van de Jeugdautoriteit

Overige opmerkingen

Branche JN en NJI, etc. Hebben veel goed ondersteunend werk gedaan

Flexibiliteit van medewerkers om op hele andere manier te werken

Het afwikkelen van de financiële gevolgen en het borgen van de continuïteit van instellingen moet niet leiden tot allerlei extra controles, scans en dergelijke, los van de vanzelfsprekendheid dat instellingen zich dienen te verantwoorden.

Waardering voor de wijze waarop de landelijke overheid de corona-crisis heeft aangepakt.

Bijdragen in de eenduidigheid van de communicatie.

Bedenk alvast scenario's voor het geval de crisis lang gaat duren (bijvoorbeeld twee a drie jaar). Voor het borgen van voldoende zorg aan de jeugd hebben instellingen op langere termijn meer behoefte aan financiële zekerheid/hulp dan nu het geval is.

Graag veel aandacht dat de economische recessie niet tot reflexen van 'kaasschaven' en 'domme' bezuinigingen gaat leiden. Bezuinigen kan maar dan door verbinden van financieringsstromen (onderwijs, zorg, sociale zaken, justitie en veiligheid) voor complexe doelgroepen en investeren in preventie (op maat van de bekende vraagstukken) op scholen, kdv's en bij huisartsen.

Bijzonder om te zien hoe we elkaar als grote GGZ-en tijdens de crisis aan het helpen zijn. Wij de HIC-patiënten, een ander de cohortpatiënten. Samenhang is groot.

Jeugdzorg heeft te weinig aandacht en valt wel onder de zorg en is een vitaal beroep, dus voorrang bij beschermingsmiddelen blijft noodzakelijk.

Er zijn zoals al eerder aangegeven zorgen over de periode na het coronavirus. De verwachting blijft daarin een forse toename van zaken en bijkomende acties. Een ook eerder genoemd aandachtspunt is de toenemende vraag om de juiste middelen voor het thuiswerken. Nu, zoals het zich laat aanzien, er voor een langere periode thuisgewerkt dient te worden komen er meer verzoeken binnen voor o.a. bureaustoelen, beeldschermen, toetsenborden etc. Middelen die binnen de organisatie niet in die hoeveelheden voorradig zijn. Met de langer durende situatie en vanuit het standpunt van goed werkgeverschap kan dit een knelpunt gaan worden voor de organisatie. Indien de crisis en de effecten ervan langer gaan duren zal er dientengevolge een beperking gaan ontstaan in het gebruik van onze panden in relatie tot de beschikbare ruimte. Wij zullen daardoor meer ruimte dienen te gaan huren en dito kosten maken om medewerkers te kunnen huisvesten.

Belangrijkste is dat de accountants goed worden meegenomen in de verantwoordingsprotocollen. Anders wordt het volgend jaar een groot probleem.

Bijlage - vragenlijst

1. Hoe gaat het op dit moment?	goed	enigszins	slecht
Toelichting:			
2. Wat zijn uw grootste knelpunten vanaf 15 mei?			
3. Kunt u nog de jeugdhulp bieden die nodig is?	ja	enigszins	nee
Toelichting:			
4. Voor welke soorten jeugdhulp wordt momenteel minder zorg geleverd dan normaal?			
5. Hoeveel % minder jeugdhulp levert u op dit moment, ten opzichte van normaal (schatting)?	gelijk	0-10	10-30
Toelichting:			
6. Hebt u momenteel last van een groot ziekteverzuim veroorzaakt door de crisis?	ja	enigszins	nee
Toelichting:			
7. Hebt u momenteel last van hoge kosten wegens PNIL (externe inhuur) veroorzaakt door de crisis?	ja	enigszins	nee
Toelichting:			
8. Zijn er andere personele knelpunten	ja	enigszins	nee
Toelichting:			
9. Welke andere extra kostenposten hebt u momenteel door de crisis?			
10. Welke eventuele kosten vallen momenteel lager uit als gevolg van de crisis?			
11. Bent u inhoudelijk tevreden met de afspraken tussen VNG en Rijk over de crisisondersteuning?	ja	enigszins	nee
Toelichting:			
12. Bent u tevreden over de wijze waarop regio's en gemeenten momenteel invulling geven aan de afspraken?	ja	enigszins	nee
Toelichting:			
13. Leidt de afhandeling van de afspraken over de continuïteit van financiering tussen uw instelling en de regio's/gemeenten tot grote extra administratieve lasten?	ja	enigszins	nee
Toelichting:			
14. Leidt de afhandeling van de afspraken over meerkosten tussen uw instelling en de regio's/gemeenten tot grote extra administratieve lasten?	ja	enigszins	nee
Toelichting:			
15. Voorziet u de komende 2 maanden een liquiditeitsprobleem?	ja	enigszins	nee
Toelichting:			
16. Voorziet u later dit jaar een liquiditeitsprobleem?	ja	enigszins	nee
Toelichting:			
17. Spelen er bij u momenteel aanbestedingen die mogelijk in de knel komen?	ja	enigszins	nee
Toelichting:			
18. Wat is meegevalen sinds het begin van de crisis?			
19. Wat is tegengevalen sinds het begin van de crisis?			
20. Zijn er zaken die u ons verder nog mee wilt geven?			